

References

1. Eydemiller E. G., Yustitskiy V. V. Psihologiya i psihoterapiya semi. — SPb.: Piter, 1999. 2. Lichko A.E. Pdlitkova psihlatrya. — Vid. 2-ge, dop. I pererob. — L.: Meditsina, 1985. — S. 416. 3. Lichko A.E. Psihopatii i aktsentuatsii haraktera. - M., 1983. 4. Simeyne vihovannya (upor. I. V. Grebennikov. L. V. Kovlnko), M., 1990r. 5. Starovaytov A. V. «Psihologicheskie osobenosti telesno-orientirovannoy korektsii povedeniya podrostkov s aktsentuatsiyami haraktera». — Simferopol, 2004. — S. 211.

Кротенко В.І., Заставна І.С. Вплив стилю сімейного виховання на формування акцентуації характеру у підлітків

У статті розглядається проблема сімейного виховання, те, які стилі сімейного виховання використовуються частіше і те, як вони впливають на підростаюче покоління. Здійснено аналіз стилів сімейного виховання і типів акцентуацій характеру, які зустрічаються частіше. Проаналізовано власне вплив сімейного виховання на формування рис характеру у підлітка. Зазначено, що акцентуовані риси характеру виникають при певному дисгармонійному стилі виховання у сімейному середовищі. Обґрунтована необхідність створення благоприємної, щирої, доброзичливої та довірливої атмосфери у колі сім'ї для того, щоб підліток почував себе комфортно, безпечно та надійно. Також зроблено акцент на те, що гармонійний стиль сімейного виховання є найбільш сприятливим і значущим для сприятливого розвитку дитини і її майбутнього. Вказано про дослідження проведені з підлітками, які підтвердили теоретичні знання про взаємозв'язок стилів сімейного виховання та їх вплив на формування акцентуацій характеру у підлітковому віці. Визначено основні рекомендації для батьків, які слід використовувати при вихованні своїх дітей, і які є оптимальні та ефективні у застосуванні.

Ключові слова: підліток, стилі сімейного виховання, акцентуації характеру, атмосфера у сім'ї.

Кротенко В.И., Заставна И.С. Влияние стиля семейного воспитания на формирование акцентуаций характера у подростков

В статье рассматривается проблема семейного воспитания, то, какие стили семейного воспитания используются чаще и то, как они влияют на подрастающее поколение. Осуществлен анализ стилей семейного воспитания и типов акцентуаций характера, которые встречаются чаще. Проанализированы собственно влияние семейного воспитания на формирование черт характера у подростка. Указано, что акцентуированные черты характера возникают при определенном дисгармоническом стиле воспитания в семейной среде. Обоснована необходимость создания благотворной, искренней, доброжелательной и доверительной атмосферы в кругу семьи для того, чтобы подросток чувствовал себя комфортно, безопасно и надежно. Также сделан акцент на том, что гармоничный стиль семейного воспитания является наиболее благоприятным и значимым для благоприятного развития ребенка и его будущего. Указано о исследовании проведенном с подростками, которые подтвердили теоретические знания о взаимосвязи стилей семейного воспитания и их влияние на формирование акцентуаций характера в подростковом возрасте. Определены основные рекомендации для родителей, которые следует использовать при воспитании своих детей, и которые являются оптимальные и эффективные в применении.

Ключевые слова: подросток, стили семейного воспитания, акцентуации характера, атмосфера в семье.

Krotenko V.I., Zastavna I.S. Style Influence of family education on the formation of the accentuations of character in Teens

The article considers the problem of family upbringing, what styles of family education are used and how they affect the younger generation. It presents analysis of the styles of family education and types accentuate character, which occur more frequently. Analyzed its influence family education on the formation of character traits in adolescents. Indicates that accentuated traits occur in a particular disharmonious parenting styles in a family environment. The necessity of creating a beneficial, sincere, friendly and trusting atmosphere in the family to make the teenager feel comfortable, safe and reliable. We also emphasize on the fact that the harmonious style of family education is the most auspicious and important to the positive development of the child and his future. Listed on research conducted with adolescents, which confirmed the theoretical knowledge about the relationship styles of family education and their influence on the formation of accentuated character in adolescence. Identified key recommendations for parents, which should be used in the education of their children, and which are appropriate and effective in use.

Key words: teen, styles, family upbringing, character accentuations, the atmosphere in the family.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2014 р.

Статтю прийнято до друку 25.10.2014 р.

Рецензент: д.психол.н.,проф..Руденко Л.М.

УДК:159.922.762:001.891

РОЛЬ ПРОЕКТИВНИХ МЕТОДИК У ДОСЛІДЖЕННІ ДІТЕЙ З ЕМОЦІЙНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ПРИ ЗАТРИМЦІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Кротенко В.І.

кандидат психологічних наук, доцент

Кас'яненко А.П.

У структурі особистості дошкільника особливе місце займають емоції. На сьогоднішній день збільшилася кількість дітей з підвищеним занепокоєнням, невпевненістю, емоційною нестійкістю. Серед порушень емоційного

розвитку в дитячому і підлітковому віці перше місце займають тривожність, боязливість, страхи, агресія, підвищена емоційна виснаженість, труднощі спілкування, депресія, дистрес, які можна розглядати як актуальні переживання у дітей з ЗПР [6, с.21]. Вказані актуальні переживання та напрямок почуттів в цілому обумовлюються наступними детермінантами:

1. Стан всього організму, соматотип, особливості розвитку та функціонування органів чуття і рухового апарату (недостатність або обмеженість цих функцій в ранньому віці часто незворотно вражають емотивність).
2. Відповідність розумового розвитку віку дитини.
3. Економічний стан, харчування, біокліматичні умови, соціальна структура, культурний рівень соціального оточення і виховання.
4. Положення дитини серед братів і сестер та в дитячому колективі.
5. Характер провідної діяльності дитини.

Відповідно до цих детермінант особливою групою ризику виникнення емоційних порушень є діти із затримкою психічного розвитку (ЗПР). В таких дітей спостерігається недорозвинення емоційно-вольової сфери, що призводить до труднощів в ігровій, трудовій та навчальній діяльності. Незрілість емоційно-вольової сфери є результатом пізньої появи комплексу поживлення, запізнення диференційованих емоційних реакцій на оточення в зміні загальної психічної активності. Емоційно-вольова сфера дітей із ЗПР наче знаходиться на більш ранньому ступені розвитку і відповідає психіці дитини більш молодшого віку в яскравості і жвавості реакції, перевазі емоцій в поведінці, ігрових інтересах, навіюваності і недостатній самостійності. Тому дані особливості розвитку дитини з ЗПР створюють сприятливі умови для виникнення емоційних порушень [3, С. 220]. В цілому для дітей і підлітків, що входять до групи ризику, характерні висока сензитивність, безпосередність (наївність), вираженість почуття "Я", імпресивність (внутрішній тип переробки емоцій), латентність (більш поступове розкриття можливостей особистості), нерівномірність психічного розвитку, обумовлена попередніми факторами. Саме тому великого значення набуває вибір методу дослідження емоційних порушень.

Одне із провідних місць в діагностиці емоційних порушень гідно займають проєктивні методики. Різні проєктивні методики широко використовуються в практиці дослідження особистості у всіх областях сучасної психології. З їх допомогою не тільки одержують будь-які знання про особистість, нерідко вони служать робочим інструментом для перевірки тих чи інших теоретичних положень. Одні із найбільш інформативних та відносно легких у застосуванні є малюнкові тести. Застосування малюнкових тестів для виявлення особистісних особливостей людини засноване на принципі проєкції, тобто на винесенні зовні своїх переживань, уявлень, прагнень. Малюючи той чи інший об'єкт, людина мимоволі, а іноді і свідомо передає своє ставлення до нього. Навряд чи вона забуде намалювати те, що здається їй найбільш важливим і значущим; а от тому, що вона вважає другорядним, буде приділено набагато менше уваги. Якщо якась тема особливо хвилює людину, то при її зображенні проявляться ознаки тривоги. Малюнок - це завжди якоесь повідомлення, зашифроване в образах. Завдання психолога полягає в тому, щоб розшифрувати його, зрозуміти, що говорить йому обстежуваний.

Для діагностичного використання малюнків дуже важливо, що вони відображають, в першу чергу, не свідомі установки людини, а її підсвідомі імпульси і переживання. Саме тому малюнкові тести так важко «підробити», представивши в них себе не таким, який ти є насправді. [5, С.128]

Як і інші проєктивні тести, малюнкові методики дуже інформативні, тобто дозволяють виявити безліч психологічних особливостей людини. При цьому вони прості у проведенні, займають небагато часу і не вимагають ніяких спеціальних матеріалів, крім олівця і паперу. [7, С.78]

Додатковою перевагою малюнкових методів є їх природність, близькість до звичайних видів людської діяльності. Той чи інший досвід малювання є практично у кожної людини. Найбільш близьким і зрозумілим це заняття є для дітей, тому при обстеженні дітей малюнкові методи застосовуються особливо часто. На відміну від більшості інших тестів, малюнкові методики можуть проводитися багато разів і як завгодно часто, не втрачаючи при цьому свого діагностичного значення. Вони можуть бути застосовані для діагностики клієнтів різного віку, починаючи з 4-5 років. Це дозволяє використовувати їх для контролю динаміки стану і для спостереження за ходом психічного розвитку протягом тривалого періоду [5, С.11].

В останні роки все більше підкреслюється психотерапевтичне значення малювання, як і художньої діяльності взагалі. Таким чином, завдяки застосуванню малюнкових методик стирається кордон між психологічним обстеженням і психотерапевтичним сеансом. Все це і зробило малюнкові методики найпоширенішим інструментом у роботі практичного психолога [6, 416 с.]. У своєму дослідженні ми використовували наступні методики: «Проєктивний малюнок людини» (К. Маховер, Ф. Гудинаф, 2003), «Неіснуюча тварина» (О. Л. Венгер, 2007), «Кактус» (М.О. Панфілова, 1998). Кожний тест оцінювався і кількісно і якісно. Безпосередньо саме дослідження проводилося на базі дитячого дошкільного закладу №569 в місті Києві протягом двох тижнів в групі дітей старшого дошкільного віку. У дослідженні приймали участь троє хлопчиків та вісім дівчат, зі встановленим діагнозом затримки психічного розвитку різного генезу. На початку було проведено

відібрані нами малюнкові тести та визначено первинні результати. За даною групою дітей проводилося спостереження. Шляхом спостереження можна оцінювати деякі індивідуальні особливості старших дошкільників. На підставі поведінкових реакцій, які найбільш часто зустрічаються на заняттях, у вільній діяльності і в повсякденному спілкуванні, можна зробити висновок про силу врівноваженості рухливості нервових процесів. У більшості випадків для відносно слабкого типу нервової системи характерні також більш тонкі пороги чутливості, тривалі переживання, навіть при невеликих психотравмуючих впливах. Зміни в афективній сфері підтверджуються при інтерпретації спонтанних малюнків дітей. Під час аналізу малюнків дітей з затримкою психічного розвитку стає зрозуміло, що при просторовому аналізі малюнка наявна суперечність, скученість елементів, що вказує на певну обмеженість особистісного простору, дитина потребує більш емоційних стосунків з оточенням. Локалізація основного малюнка в нижній частині аркуша свідчить про сподівання на майбутнє, невпевненість у власних силах, інертність, знижену ініціативність, незацікавленість своїм становищем в соціальному середовищі.

При спостереженні за дітьми в процесі проведення занять ми можемо відзначити, що майже всі діти мають труднощі, які супроводжується почуттям тривоги, незадоволеності. Свою незадоволеність дитина компенсує у вільній грі, на прогулянці, де проявляє себе агресивно, сердиться, загрожує заподіяти іншим дітям зло, сердито дивиться на оточуючих. Аналізуючи результати можна зазначити, що агресивна поведінка поєднується з гіперактивністю і страхом – це означає, що в будь-який момент у поведінці дітей може виникнути ознака непередбачуваності поведінки. Обраний нами метод спостереження є невід'ємною процедурою виявлення особливостей емоційного стану у ході аналізу результатів малюнкових тестів.

Нижче наведемо декілька прикладів проведеної діагностики емоційних порушень за допомогою проективних методик. При роботі з Кирилом виникли труднощі у спілкуванні та встановленні контакту. Свої дії хлопець вербально майже не опосередковує, якщо опосередковує, то недостатньо повно. Часто прослідковуються ехолоалії. Емоційний стан відносно стабільний, з перевагою астенічних проявів. На заохочення не реагує. Нам вдалося провести лише одну методику «Малюнок сім'ї». Малюнок сім'ї, зроблений шестирічним Кирилом, в цілому приблизно відповідає шестирічному віку. Кількісна оцінка - 12 балів (по 1 бали за голову, тулуб, очі, рот, ніс, руки і ноги; по 1 балу - за пальці, ступні і за правильну кількість пальців; 2 бали - за зображення рук і ніг подвійний лінією). Натиск сильно варіює, що може свідчити про емоційну лабільність. Є грубе порушення пропорцій (різко зменшена довжина ніг), спотворення форми тіла, відхилення від вертикалі (нахил вліво), зсув усього малюнка в ліву частину листа. Загальний рівень малюнка відповідає віку: це пластичне зображення, що містить всі основні і деякі другорядні деталі. Притиснуті до тіла руки свідчать про інтровертованість. Сім'я хлопчика складається з нього та батьків. На малюнку також зображений додатковий персонаж – Артем. На запитання «Хто такий Артем?» Кирило не відповідає. Наявність членів сім'ї, відсутніх в реальності, вказує на сприйняття своєї сім'ї як недостатньої, неповноцінної.

Шестирічний Владик Н. на прохання намалювати тварину, якої не існує, відмовився. На будь-які прохання відповідав негативно. Вів себе сором'язливо, скуто. На малюнку сім'ї зобразив лише маму та тата. В ході попередньої бесіди було з'ясовано, що його родина складається з батьків та трьох синів, включаючи Владика. Він середній брат. На запитання «Чому не зобразив братів та себе?» - відповів, що не бачить їх. В цілому малюнок виконано з великим натиском та штрихами, що може вказувати про підвищену тривожність. Кількісно малюнок оцінюється в 10 балів (по 1 балу за голову, тулуб, очі, рот, ніс, руки і ноги; по 1 балу - за пальці, ступні і за правильну кількість пальців). Люди зображені частково схематично, відсутня повнота нижніх кінцівок, недостатність пальців на руках та ногах. На малюнку «Кактус» рослину зобразив в горщику, що говорить про прагнення до домашнього захисту. При тому слід зазначити, що чим сильніше натиск на олівець, уривчастість ліній, використання внутрішнього штрихування, тим більше автор малюнка схильний до імпульсивності, тривожності[1, с. 160]. Узагальнюючи, отримані дані можна звести в таблицю (Таблиця 1). У [таблиці](#) у відсотковому відношенні представлені результати вираженості порушених емоційних станів: інфантильна агресивність, гіперактивність, відособленість, страх, труднощі у навчанні, агресивна поведінка, скутість, пасивно-агресивна поведінка.

Таблиця 1. Результати проведеного дослідження

Ознаки	Дівчата	Хлопчики
Інфантильна агресивність	55%	45%
Гіперактивність	40%	12%
Відособленість	0%	3%
Страх	10%	34%
Труднощі у навчанні	33%	12%
Агресивна поведінка	20%	56%
Скутість	12%	18%
Пасивно-агресивна поведінка	0%	43%

Отже, на основі отриманих даних ми можемо зробити висновок, що у дітей з емоційними порушеннями з ЗПР спостерігається слабкість інтелектуальної регуляції почуттів. Поряд із загальним недорозвиненням емоційної сфери у багатьох дітей з ЗПР спостерігаються дисфорії (епізодичні розлади настрою), нерідко відзначається тривога, а агресивні прояви спрямовані на себе і оточуючих. Іноді розлади настрою проявляються у вигляді особливого, також нічим не мотивованого підвищення настрою - ейфорії. У такому стані діти стають нечутливими до об'єктивної реальності. Вони продовжують сміятися, веселитися навіть після якої-небудь невдачі.

Узагальнюючи теоретичні та експериментальні дані ми можемо стверджувати, що на сучасному етапі недостатньо досліджень, які б детально розкривали можливості застосування проєктивних методів у діагностиці емоційних порушень дітей з ЗПР старшого дошкільного віку. Велика частина досліджень орієнтована на застосування проєктивних методів у роботі з дорослими або дітьми шкільного віку. Тому в ході нашого дослідження ми сконцентрували свою увагу на розкритті особливостей проведення та інтерпретації проєктивних методик при діагностуванні емоційних порушень у дітей з ЗПР. Проведене нами експериментальне вивчення означеної проблеми дало нам можливість зробити висновок, що проєктивні методи володіють можливостями інформативного характеру: дозволяють вивчати сторони дитячої психіки, які складно досліджувати іншими методами, актуалізують приховані мотиви, тенденції проявів емоційних порушень дітей з ЗПР. Будучи ефективним засобом вивчення емоційних порушень, проєктивні методи вимагають до себе пильної уваги з боку дитячих практичних психологів. Тому слід пам'ятати про суб'єктивність в інтерпретації результатів: у кожному графічному зображенні, яке можна розглядати як невербальне повідомлення, послання комусь іншому, залишається щось специфічно індивідуальне. Це і створює труднощі об'єктивного «прочитання» малюнків в проєктивних тестах. При цьому об'єктивність і достовірність отримання якісних та кількісних даних досягається тільки за допомогою оптимізації процесу проєктивного дослідження.

Література

1. Венгер А.Л. Психологические рисуночные тесты: Иллюстрированное руководство. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 160 с: ил.– с. 56-130 2. Выготский Л. С. Диагностика развития и педологическая клиника трудного детства / Л. С. Выготский // Собр. соч. : в 6 т. – М. : Педагогика, 1985. – Т. 5. – 384 с... – М., 2003. – с.59-78. 3. Лубовский В.И. Задержка психического развития // Специальная психология / Под ред. В.И. Лубовского. 4. Мамайчук И.И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии. – СПб.: Речь, 2001. - 220 с. 128-140 5. Марцинковская Т.Д. Диагностика психического развития детей : пособие по практической психологии/Т.Д. Марцинковская. – М.: Академия, 1997. – 90 с. 6. Психодиагностика. Учебник/ Гл. ред. М.К. Акимова, К.М. Гуревич.- СПб.: Питер, 2007. 652 с. 7. Семаго Н. Я., Семаго М. М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. М.: АРКТИ, 2000. - 208 с. 8. Шевченко С.Г. Диагностика и коррекция задержек психического развития у детей. / С.Г.Шевченко, Н.Н. Малофеев, А.О. Дробинская и др. -М., 2004.-182с.

References

1. Venger A.L. Psihologicheskie risunochnye testy: Illjustrirovannoe rukovodstvo. – M.: VLADOS-PRESS, 2003. – 160 s: il.– s. 56-130 2. Vygotskij L. S. Diagnostika razvitija i pedologicheskaja klinika trudnogo detstva / L. S. Vygotskij // Sobr. soch. : v 6 t. – M. : Pedagogika, 1985. – T. 5. – 384 s... – M., 2003. – s.59-78. 3. Lubovskij V.I. Zaderzhka psihicheskogo razvitija // Special'naja psihologija / Pod red. V.I. Lubovskogo. 4. Mamajchuk I.I. Psihologicheskaja pomoshh' detjam s problemami v razvitii. -- SPb.: Rech', 2001. - 220 s. 128-140 5. Marcinkovskaja T.D. Diagnostika psihicheskogo razvitija detej : posobie po prakticheskoj psihologii T.D. Marcinkovskaja. – M. : Akademija, 1997. – 90 s. 6. Psihodiagnostika. Uchebnik/ Gl. red. M.K. Akimova, K.M. Gurevich.- SPb.: Piter, 2007. 652 s. 7. Semago N. Ja., Semago M. M. Problemye deti: Osnovy diagnosticheskoj i korrekcionnoj raboty psihologa. M.: ARKTI, 2000. - 208 s. 8. Shevchenko S.G. Diagnostika i korrekcija zaderzhek psihicheskogo razvitija u detej. / S.G.Shevchenko, N.N. Malofeev, A.O. Drobinskaja i dr. -M., 2004.-182s.

Кротенко В.І., Кас'яненко А.П. Роль проєктивних методик у дослідженні дітей з емоційними порушеннями при затримці психічного розвитку

В статті зазначається аналіз особливостей емоційних порушень у дітей із затримкою психічного розвитку. Зазначається доцільність та важливість застосування проєктивних методик при дослідженні емоційних порушень. Проведено аналіз психолого-педагогічної літератури з питання вивчення особливостей емоційного розвитку дошкільників з затримкою психічного розвитку. Подано результати емпіричного дослідження емоційної сфери дітей із затримкою психічного розвитку з метою виявлення особливостей дітей з емоційними порушеннями та з'ясування особливостей використання проєктивних методик. На прикладі декількох проєктивних методик продемонстровано прояви емоційних порушень дітей з затримкою психічного розвитку. Серед порушень емоційного розвитку в дитячому і підлітковому віці виявлені, такі порушення як: тривожність, боязливість, страхи, агресія, підвищена емоційна виснаженість, труднощі спілкування, депресія, дистрес, які можна розглядати як актуальні переживання у дітей з затримкою психічного розвитку. Проаналізовані отримані дані та визначено роль проєктивних методик у дослідженні дітей з емоційними порушеннями при затримці психічного розвитку. Виявлені труднощі у застосуванні проєктивних методик дослідженні дітей з емоційними порушеннями при затримці психічного розвитку. На основні отриманих даних визначено роль проєктивних методик у дослідженні дітей з емоційними порушеннями.

Ключові слова: проєктивні методики, затримка психічного розвитку, емоційні порушення.

Кротенко В.И., Касьяненко А.П. Роль проективных методик в исследовании детей с эмоциональными нарушениями при задержке психического развития

В статье отмечается анализ особенностей эмоциональных нарушений у детей с задержкой психического развития. Указывается целесообразность и важность применения проективных методик при исследовании эмоциональных нарушений. Проведен анализ психолого-педагогической литературы по вопросу изучения особенностей эмоционального развития дошкольников с задержкой психического развития. Представлены результаты эмпирического исследования эмоциональной сферы детей с задержкой психического развития с целью выявления особенностей детей с эмоциональными нарушениями и выяснения особенностей использования проективных методик. На примере нескольких проективных методик продемонстрировано проявления эмоциональных нарушений детей с задержкой психического развития. Среди нарушений эмоционального развития в детском и подростковом возрасте выявлены такие нарушения как: тревожность, боязливость, страхи, агрессия, повышенная эмоциональная усталость, трудности общения, депрессия, дистресс, которые можно рассматривать как актуальные переживания у детей с задержкой психического развития. Проанализированы полученные данные и определена роль проективных методик в исследовании детей с эмоциональными нарушениями при задержке психического развития. Выявленные трудности в применении проективных методик в исследовании детей с эмоциональными нарушениями при задержке психического развития. На основе полученных данных определена роль проективных методик в исследовании детей с эмоциональными нарушениями.

Ключевые слова: проективные методики, задержка психического развития, эмоциональные нарушения.

Krotenko V.I., Kasyanenko A.P. The role of projective methods in the study of children with emotional disorders in mental retardation

The article states analysis features of emotional disorders in children with mental retardation. Reported the feasibility and importance of using projective techniques in the study of emotional disorders. The analysis of psychological and educational literature on the study of features of emotional development of preschool children with mental retardation. The results of an empirical study of the emotional sphere of children with mental retardation to identify the characteristics of children with emotional disorders and clarify the characteristics of use of projective techniques. The example of several projective techniques demonstrated signs of emotional disturbances of children with mental retardation. Among the violations emotional development in childhood and adolescence found such violations as: anxiety, fear, aggression, increased emotional exhaustion, difficulty communicating, depression, distress, which can be considered as relevant experience in children with mental retardation. Analyzed the data and the role of projective techniques in the study of children with emotional disorders in mental retardation. Revealed difficulties in the application of projective techniques study of children with emotional disorders in mental retardation. At the core of the data the role of projective techniques in the study of children with emotional disorders.

Key words: projective techniques, mental retardation, emotional disturbances.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2014 р.

Статтю прийнято до друку 28.10.2014 р.

Рецензент: д.психол.н., проф. Руденко Л.М.

УДК: 376.42

ОСОБЛИВОСТІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ЗПР ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кротенко В. І.,

кандидат психологічних наук, доцент

Омельян А.С.

Сучасний етап розвитку психологічної науки характеризується посиленням уваги до вивчення різних особливостей і варіантів дитячого розвитку. Одним із таких варіантів психічного дизонтогенезу є затримка психічного розвитку. Відзначається значне збільшення кількості дітей із затримкою психічного розвитку, які в свою чергу мають труднощі в формуванні ігрової діяльності, яка є провідною діяльністю в дошкільному віці. Дитина перестає вдовольнятися грою як основним заняттям в тому випадку, якщо вона достатньо оволоділа її складними розгорнутими формами. Ті діти, у яких ігрова діяльність не сформована не відчувають потреби в переході до нової провідної діяльності – навчання. В свою чергу велика кількість дітей із затримкою психічного розвитку, потрапляючи в умови шкільного навчання, не можуть оволодіти шкільною програмою, тому успішність дитини та, взагалі, гармонізація її розвитку великою мірою залежить від раннього виявлення затримки психічного розвитку. Отже, саме тому велика увага повинна приділятися розвитку та кінцевому становленню провідного виду діяльності, який відповідає віку дитини.

Гра – розглядається як провідний вид діяльності в дошкільному віці, в рамках якої виникають основні новоутворення даного віку. У грі в дитини формується орієнтація у взаємодії з предметним світом та соціальних відносинах. Дитина оволодіває властивими людині формами поведінки серед інших людей, засвоює моральні норми і правила. Л. С. Виготський писав про гру як про основну умову розвитку дитини, при якій вона може проявити здібності, що відкривають зону її найближчого розвитку[1, с.62-68].